

87. ANNA NIEKRASZ

1. DATA I MIEJSCE URODZENIA I ŚMIERCI – ur. 26 [według kalendarza gregoriańskiego; inne daty błędne] V 1896 Wilno, Cesarstwo Rosyjskie; zm. 14 IV 1973 Łódź.

2. RODZINA – ojciec: Karol, matka: Jadwiga z domu Swirska, miała starsze siostry i brata [brak informacji o ich liczbie i imionach].

3. WYKSZTAŁCENIE – [brak informacji o wcześniejszym etapie edukacji], prywatne 8-klasowe Gimnazjum Żeńskie Anny Jastrzębskiej z prawami gimnazjów rządowych w Rydze (do jesieni 1915, następnie przed zbliżającym się frontem ewakuowane wraz z uczennicami do Piotrogradu (obecnie Petersburg), Rosja), ukończone w 1916 [inne informacje błędne]. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w drodze wyjątku uznało w 1919 roku naukę w szkole A. Jastrzębskiej za odpowiadającą ukończeniu szkoły średniej i złożeniu egzaminu dojrzałości w gimnazjum typu neohumanistycznego. Wyższe Stebutowskie Kursy Żeńskie Rolnicze w Piotrogradzie, 1922 – absolutorium. 1923/1924–1929/1930 – Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie, Wydz. Matematyczno-Przyrodniczy, 25 XI 1930 – magisterium z filozofii w zakresie botaniki, praca magisterska „Anatomia galasówki *Contarinia craccae*” [patrz: p. 7b, poz. 1], promotor: prof. Piotr Wiśniewski (1881–1971).

4. STOPNIE NAUKOWE I DANE BIBLIOGRAFICZNE ROZPRAW – 21 IX 1955 – Komisja Kwalifikacyjna dla Pomocniczych Pracowników Nauki na Wydziale Biologii i Nauk o Ziemi Uniwersytetu Łódzkiego przyznała tytuł naukowy adiunkta [bez uzyskania doktoratu].

5. PRZEBIEG PRACY ZAWODOWEJ – 1 X 1929 – 15 XII 1939 – Uniwersytet Stefana Batorego w Wilnie, Zakład Botaniki Ogólnej, początkowo młodszy asystent, od 1 I 1931 – starszy asystent, 15 XII 1939 zwolniona przez władze litewskie. Równocześnie: 1935–1939 – nauczycielka w Gimnazjum (następnie Liceum) Sióstr Nazaretanek w Wilnie. 1941–1945 – tajne nauczanie na kompletach w Wilnie. 1944–1946 – nauczycielka w gimnazjum ogólnokształcącym w Wilnie. 1 IX 1946 – 31 VIII 1951 – Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Zakład Biologii, asystent; 1951/1952 – zajęcia zlecone dla studentów II roku geologii. 1 IX 1951 – 31 VIII 1953 – nauczycielka w Państwowym Liceum Korespondencyjnym w Toruniu. 1 IX 1953 – 31 VIII 1955 – Akademia Medyczna w Łodzi, początkowo asystent, następnie adiunkt. 1 IX 1955 – 30 IX 1961 – Uniwersytet Łódzki, adiunkt (od 21 IX 1955) w Katedrze Systematyki i Geografii Roślin. 30 IX 1961 – emerytowana. 1961/1962 – 1966/1967 – wykłady zlecone w Katedrze Pedagogiki dla studentów I r. kierunku pedagogicznego na Uniwersytecie Łódzkim.

6. PODRÓŻE NAUKOWE – [brak informacji].

7a. ZAKRES BADAŃ BOTANICZNYCH – anatomia roślin.

7b. LICZBA WSZYSTKICH PUBLIKACJI BOTANICZNYCH, MIEJSCE OPUBLIKOWANIA PEŁNEJ BIBLIOGRAFII PRAC, WYKAZ WAŻNIEJSZYCH PRAC – Opublikowała tylko 4 prace botaniczne, poniższy spis jest zarazem jej pełną bibliografią: 1. 1931. Przyczynek do anatomji zoocetidjum kwiatowego *Contarinia loti* Deg. (*C. craccae* Kieff) na *Vicia cracca* L. Ein Beitrag zur Anatomie der Galle *Contarinia loti* Deg. (*C. craccae* Kieff) an der Blüten von *Vicia cracca* L. *Prace Towarzystwa Przyjaciół*

Nauk w Wilnie. Wydział Nauk Matematycznych i Przyrodniczych. Travaux de la Société des Sciences et des Lettres de Wilno. Classe des Sciences Mathématiques et Naturelles (za 1930) 6: 133–144 + tabl. I; 2. 1956. Mykorhiza u *Medicago falcata* L. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Nauki matematyczno-przyrodnicze* 2: 69–75 + tabl. 4; 3. 1958. Obserwacje nad występowaniem nicieni (*Nematodes*) w korzeniach *Medicago falcata* L. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Nauki matematyczno-przyrodnicze* 4: 127–129 + tabl. 2; 4. 1959. Uzupełnienia do mojej pracy pod tytułem Micorhiza u *Medicago falcata* L. *Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Nauki matematyczno-przyrodnicze* 5: 113.

7c. GŁÓWNE OSIĄGNIĘCIA NAUKOWE – Zbadała po raz pierwszy pod względem morfologicznym i anatomicznym zoocecidium *Contarinia loti* Deg. (*C. cracca* Kieff) na *Vicia cracca* L. [patrz: p. 7b, poz. 1], opisała po raz pierwszy mikoryzę u *Medicago falcata* [patrz: p. 7b, poz. 2, 4], zaobserwowała zmiany w budowie anatomicznej korzeni *Medicago falcata* wywołane przez nicienie [patrz: p. 7b, poz. 3].

8. DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA, ORGANIZATORSKA I KOLEKCYJERSKA – 1935–1939 – W gimnazjum ss. Nazaretanek w Wilnie uczyła przyrody i geografii. 1944–1946 – w gimnazjum ogólnokształcącym w Wilnie uczyła biologii. 1951/1952 – wykłady i ćwiczenia zleczone z botaniki ogólnej dla studentów II roku geologii UMK. 1951–1953 – w Państwowym Liceum Korespondencyjnym w Toruniu uczyła biologii. 1955–1961 – na Uniwersytecie Łódzkim prowadziła następujące zajęcia dydaktyczne: ćwiczenia z botaniki systematycznej dla biologów II roku, od 1959/1960 – pracownia botaniczna dla botaników III roku, od 1957/1958 – wykłady i ćwiczenia z fitogeografii dla geografów II roku, ćwiczenia z ekologii roślin dla IV roku, ćwiczenia z biogeografii dla IV roku, od 1 X 1961 do 30 IX 1967 – wykłady zleczone z botaniki dla studentów I r. kierunku pedagogicznego na Wydz. Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego.

9. DZIAŁALNOŚĆ W INNYCH DZIEDZINACH – prowadziła zajęcia z nauczycielami szkół podstawowych i średnich.

10. WAŻNIEJSZE GODNOŚCI I STANOWISKA W INSTYTUCJACH, TOWARZYSTWACH NAUKOWYCH I REDAKCJACH – [brak informacji].

11. NAJWAŻNIEJSZE WYRÓŻNIENIA I ODZNACZENIA – [brak informacji].

12. INNE INFORMACJE – Przyczyniła się do uratowania w czasie II wojny światowej Jakuba Mowszowicza (1901–1983), późniejszego wybitnego polskiego botanika i profesora Uniwersytetu Łódzkiego: początkowo przechowywała go w swoim mieszkaniu, następnie wystarała się o schronienie u Weroniki Milewskiej, dzięki czemu przetrwał ostatnie 10 miesięcy okupacji hitlerowskiej Wilna. Między 1955 a 1960 pracowała nad rozprawą doktorską pt. „Wpływ zanurzenia na morfologię i anatomię organów wegetatywnych niektórych roślin wodnych”, obronę planowano na rok 1962. Była bardzo dobrym pracownikiem dydaktycznym, bardzo sumiennie traktowała swoje obowiązki. Chętnie pomagała młodszemu kolegom, dzieliła się z nimi swym doświadczeniem, wiadomościami, udzielała praktycznych wskazówek. W stosunku do studentów była wyrozumiała, ale jednocześnie wymagająca.

13. WYKAZ NAJWAŻNIEJSZYCH ŹRÓDEŁ – Archiwalne: Litewskie Centralne Archiwum Państwowe w Wilnie [Lietuvos Centrinis Valstybės Archyvas] – zespół *akta Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie*: F 175 A 14 nr 344 –teczka osobowa – Anna Niekraszówna, F 175 VII B 52 – Sprawozdania Wydział Matem.-Przyr. 1929/30–1935/36, F 175 VII B 157 – Magisteria (zarządzenia), F 175 VII B 158 – Doktoraty (zarządzenia), F 175 VII B 200 – Protokoły Rady Wydziału 1938/39, F 175 VII B 224 – Botanika ogólna 1929, F 175 VII B 312 – Wydz. Mat.-Przyr. USB, sprawy profesorskie (różne). Publikowane: J. Mowszowicz, 1976. Anna Niekrasz (8 VII 1896 – 14 IV 1973). Wspomnienie pośmiertne. *Acta Universitatis Lodziensis, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego, Nauki Mat.-Przyr., Folia Bot.*, ser. II, 8: 147–149.

14. MATERIAŁY IKONOGRAFICZNE – Archiwalne: Litewskie Centralne Archiwum Państwowe w Wilnie [Lietuvos Centrinis Valstybės Archyvas] – zespół *akta Uniwersytetu Stefana Batorego*

w *Wilnie*: F 175 A 14 nr 344 –teczka osobowa
– Anna Niekraszówna.

Piotr KÖHLER

Biogram powstał w ramach realizacji grantu:
NPRH/912-Bibl: HINC ITUR AD ASTRA. Uni-
wersytet Stefana Batorego w Wilnie 1919–1939.
Monografia zespołowa.